

Harak Champaka

Diễn Đàn Lịch Sử và Nền Văn Minh Champa

Chủ nhiệm: Musa Porome

56 Square des Bauves, 95140 Garges les Gonesse, France

Email : champaka1999@aol.com, champaka@club-internet.fr

www.champaka.org

Harak Champaka số 37, ngày 23-12-2009

- BBT: Harak Champaka số 37: Nguyên nhân của sự chậm trễ (tr. 1)
- Abd. Karim : Xã hội Chăm nhìn qua bản tin Bingu Champa 8 (tr. 2)
- Musa Porome : Thỉnh nguyện thư của chủ tịch IOC-Champa (tr.13)
- Qui chế Champaka (tr. 15)

Harak Champaka số 37 Nguyên nhân của sự chậm trễ

BBT Harak Champaka

Gần mấy tháng qua, ban biên tập Champaka tập trung mọi thời gian và nghị lực để hoàn thành hai chương trình quan trọng, đó là:

1). Tham gia vào chương trình tổ chức hội thảo quốc tế về sự liên hệ giữa thế giới Mã Lai và thế giới Đông Dương trong đó vương quốc Champa trở thành một chủ đề chính yếu. Hội thảo này được tổ chức vào ngày 20 và 21 tháng 10 năm 2009 tại Kuala Lumpur bởi Viện Viễn Đông Pháp và Đại Học Malaya với sự cộng tác của Sứ Quán Pháp tại Mã Lai.

2). Thiết kế dự án nhằm giới thiệu nội dung Tài Liệu Hoàng Gia Champa hiện đang lưu trữ trong thư viện Pháp tại Paris. Tài liệu này viết từ năm 1702 đến năm 1850, tập trung hơn 5000 trang viết bằng tiếng Chăm và có vào khoảng 1000 trang viết bằng tiếng Hán Nôm. Đây là tư liệu chính thức của vương quốc Champa được chứng nhận bởi hàng trăm ấn triện bằng tiếng Hán và Chăm và hàng ngàn chữ ký của thần dân Champa trong đó có dân tộc Chăm, Raglai, Churu và Kaho. Nội dung tư liệu này liên quan đến nhiều chủ đề của cơ cấu tổ chức quốc gia Champa đương thời, từ hồ sơ hành chánh, quân sự cho đến hồ sơ thuế má, kiện tụng, v.v.

Mục tiêu của dự án là giới thiệu 6000 trang Tư Liệu Hoàng Gia Champa qua hệ thống CD-Rom để độc giả, nhất là dân tộc Chăm, có thể tiếp thu di sản lịch sử của vương quốc Champa mà họ

không cần đến Paris để tham khảo. Mỗi hồ sơ viết bằng tiếng Chăm có bản tóm tắt khái lược về nội dung của nó, kèm theo bản chuyển ngữ sang La Tinh để giúp những ai không đọc được *Akhar Thrah Chăm*, tức là chữ viết Chăm truyền thống lưu hành từ thời Po Romé.

Tài liệu hoàng gia Champa còn là kim chỉ nam của cơ cấu kiến trúc ngôn ngữ chữ viết Chăm, từ lối hành văn, qui luật chính tả cho đến kho tàng từ vựng chuyên môn về tổ chức hành chánh mà dân tộc Chăm hôm nay đã quên không còn sử dụng nữa.

Đây là một dự án đồ sộ đòi hỏi một ngân sách rất là tốn kém và tập trung những nhà nghiên cứu có một trình độ nghiêm túc về lịch sử và nền văn minh Champa.

Dự án này do ban biên tập Champaka thực hiện, đặt dưới quyền chỉ đạo và điều hành của Pgs. Ts. Po Dharma, với sự cộng tác của 4 cơ quan trên thế giới, đó là:

Viện Viễn Đông Pháp (cơ quan bảo trợ chính thức của chương trình)

Đại Học Malaya, Mã Lai

Đại Học Bắc Kinh, Trung Quốc

Đại Học Sofia, Nhật Bản

Dự án sẽ khởi hành vào tháng 1 năm 2010 và phải hoàn tất vào năm 2013.

Đó là hai nguyên nhân giải thích tại sao Harak Champaka không ra mắt thường xuyên kể từ tháng 5, năm 2009.

Tổ chức Champaka xin chân thành cáo lỗi về sự chậm trễ này.

Xã hội Chăm nhìn qua bản tin Bingu Champa 8 của Hội Văn Hóa và Nghệ Thuật Champa Quốc Tế

Abdul Karim

karimjaya@yahoo.com

(karimjy@pd.jaring.my hiện nay không còn dùng nữa)

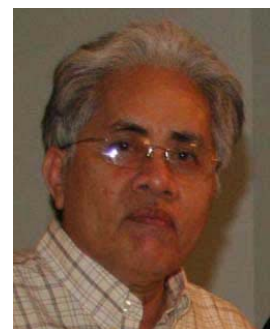
Bingu Champa là tên của tờ điện thư không định kỳ dưới dạng PDF xuất bản bởi Hội Văn Hóa và Nghệ Thuật Champa Quốc Tế do ca sĩ Chế Linh thành lập, có trụ sở đặt tại Toronto, Gia Nã Đại.

Ngay trên trang đầu của tờ báo, Bingu Champa ghi rằng :

Mục tiêu : Bảo tồn phát huy văn hóa và nghệ thuật Champa.

Tôn chỉ : Lấy nghệ thuật văn hóa phục vụ cho dân tộc Champa.

Chủ trương : Không đảng phái, không hoạt động chính trị, không phân chia tôn giáo, không phân biệt chủng tộc, chấp nhận cộng tác với các đoàn thể cùng chủ trương văn hóa, nghệ thuật và xã hội Champa.

Abd. Karim

Về mặt hình thức, Bingu Champa trình bày trang báo khá trang nhã. Về phần nội dung, tờ báo này không nêu ra ai là nhóm biên tập, ngoại trừ ca sĩ Chế Linh là chủ tịch của Hội Văn Hóa và Nghệ Thuật Champa Quốc Tế.

Văn hóa và nghệ thuật Champa là một chủ đề có biên giới rất rộng, bao gồm nhiều khía cạnh từ lịch sử cho đến nền văn minh, từ cơ cấu tổ chức xã hội cho đến gia đình và thân tộc, từ phong tục tập quán cho đến lễ nghi tín ngưỡng, từ văn chương cho đến ngôn ngữ chữ viết, v.v. Văn hóa và nghệ thuật Champa cũng là một chủ đề vô cùng phức tạp chứa đựng nhiều điều bí ẩn phát xuất từ sự tổng hợp của 3 nền văn minh khác nhau (văn hóa bản địa + Ấn Độ Giáo + Hồi Giáo). Chính vì thế, vấn đề bảo tồn văn hóa và nghệ thuật Champa đòi hỏi những người tham gia đóng góp vào công trình phải có kiến thức cao và tầm hiểu biết sâu rộng về lịch sử và nền văn minh của vương quốc này. Nếu không, Hội Văn Hóa và Nghệ Thuật Champa Thế Giới trở thành hộp thư trao đổi giữa ca sĩ Chế Linh và độc giả mà thôi.

Mặc dù mang tên là tổ chức Văn Hóa và Nghệ Thuật Champa, nhưng tờ báo này, từ số 1 cho đến số 7, chưa có một bài viết nào đáng kể, ngoại trừ một số hình ảnh sinh hoạt của cộng đồng Chăm, nhất là hình ảnh của ca sĩ Chế Linh. Chính vì thế, độc giả cho rằng Bingu Champa không phải là cơ quan thông tin những gì liên quan đến chủ đề văn hóa và nghệ thuật Champa, mà là một diễn đàn nhằm chuyển tải những hình ảnh liên quan đến sự sinh hoạt cá nhân của ca sĩ Chế Linh thì đúng hơn.

Trong những số đã ấn hành, Bingu Champa số 8 ra mắt vào tháng 11 năm 2009 đáng được chú ý, vì có một số bài viết và hình ảnh liên quan đến vấn đề văn hóa và xã hội Chăm tại hải ngoại hôm nay. Đó chính là nguyên nhân giải thích tại sao chúng tôi lại chọn Bingu Champa số 8 để phân tích.

Phân tích nội dung của Bingu Champa không nhằm chỉ trích Bingu Champa mà là để chỉnh đốn những sai lầm trong tờ báo này hầu đưa yếu tố văn hóa và lịch sử Champa về đúng với vị trí của nó. Đây là chủ đề nằm trong chương trình nghiên cứu về « bối cảnh xã hội Chăm nhìn qua các sách báo do cộng đồng Chăm xuất bản ».

Những hình ảnh tiêu biểu

Phải công nhận rằng, Bingu Champa số 8 đăng tải khá nhiều hình ảnh. Hình ảnh này chia ra thành ba nhóm.

Nhóm thứ nhất là những hình ảnh cố định nằm ở bên cột trái, mang tính cách trang trí thường trực của tờ báo.

Nhóm thứ hai là những hình ảnh thuộc về lễ hội Katé 2009 do Hội Champa Truyền Thống tổ chức tại Sacramento, Hoa Kỳ, hình ảnh văn nghệ giúp vui, sinh hoạt nhân ngày Katé, v.v.

Nhóm thứ ba là hình ảnh của các cuộc viếng thăm, quan hệ bạn bè, sinh hoạt gia đình của ca sĩ Chế Linh nhân dịp lễ hội Katé này.

1). Hình ảnh thường trực

Phù điêu
Campuchia

Tượng
Nam Dương ?

Trong một số hình ảnh cố định nằm ở bên cột trái, mang tính cách trang trí thường trực của tờ báo, hai tấm ảnh đầu tiên là hình điêu khắc của Campuchia và Nam Dương (?) không liên hệ gì đến di sản Champa, nhưng Bingu Champa lại đưa lên làm biểu tượng cho ngành điêu khắc của vương quốc này, chứng tỏ rằng tổ chức Văn Hóa và Nghệ Thuật Champa Thế Giới không phân biệt đâu là biên giới giữa nền văn minh Champa và văn hóa của các nước láng giềng chịu ảnh hưởng Ấn Độ Giáo. Nếu muốn tôn vinh những vẻ đẹp của nền văn minh Đông Nam Á bên cạnh vườn hoa văn hóa Champa, thì tổ chức này phải cho biết xuất xứ hình ảnh này từ đâu tới.

2). Điệu múa Siva

Nhìn qua các hình ảnh đăng trong Bingu Champa 8, độc giả có thể hiểu thêm về một số bản sắc văn hóa riêng biệt của dân tộc Chăm qua các vũ điệu, áo dài truyền thống cho đến sự sinh hoạt của cộng đồng Chăm tại hải ngoại. Đây là điều rất đáng trân trọng. Tiếc rằng, trong số hình ảnh biểu tượng cho bản sắc dân tộc này, Bingu Champa 8 lại đưa ra tấm ảnh của hai em gái dân tộc Chăm (Hoài Thanh và Leen) trong điệu múa Siva, trình diễn trên sân khấu văn nghệ Katé 2009 do Hội Truyền Thống Văn Hóa Champa tổ chức tại Sacramento mà tờ điện thư Bingu Champa 8 cho đây là “một trong những điệu múa ở hoàng cung Champa”. Thật ra, đây chỉ là một màn vũ hoàn toàn mới, mang phong cách lửa thể mà dân tộc Chăm hôm nay, từ giới tu sĩ, bô lão cho đến tầng lớp trí thức người Chăm trong đó có ca sĩ Chế Linh chưa từng thấy bao giờ.

Nếu nói về xuất xứ của nghệ thuật, điệu múa Siva do Hội Truyền Thống Văn Hóa Champa thực hiện và đăng tải trên Bingu Champa 8 chỉ là một màn vũ nọ tạo mang tên là Apsara do Đặng Hùng, biên đạo múa người Việt, sáng tác sau 1975 nhằm phục vụ và mua vui cho văn nghệ quần chúng. Sự ra đời của điệu múa Siva này đã bị cộng đồng người Chăm phản đối kịch liệt và không cho lưu diễn ở vùng Chăm vì tính chất lửa thể khiêu dâm của các cô vũ nữ, không phù hợp với yếu tố văn hóa truyền thống của dân tộc Chăm. Chính vì nguyên nhân đó, tập san *Champaka 2* (2002, trang 179-180) đã đưa ra phân tích và phản đối nội dung phi văn hóa của nó, nhất là phản đối yếu tố nghệ thuật hoàn toàn do biên đạo múa Đặng Hùng bịa đặt để rồi gán cho danh xưng “điệu múa trong cung đình” của dân tộc Champa thời trước.

Múa Siva

Ai cũng biết, Hội Văn Hóa Nghệ Thuật Champa Thế Giới (Gia Nã Đại) và Hội Truyền Thống Văn Hóa Champa (Sacramento, Hoa Kỳ) là hai tổ chức của cộng đồng người Chăm ở hải ngoại nhằm bảo tồn và phát huy di sản văn hóa và nghệ thuật Champa. Thế thì tại sao hai tổ chức văn hóa này lại chuyển tải đến mọi người điệu múa Siva trần truồng, lỏa thể mà nguồn gốc không liên hệ gì với yếu tố nghệ thuật của dân tộc Champa. Có chăng hai tổ chức này chỉ lấy danh nghĩa “Văn Hóa Champa” nhưng chưa có quan điểm rõ rệt hay chưa tiếp thu được thế nào là “Nguồn Gốc Văn Hóa Champa”, nên mới có sự nhầm lẫn nhận lấy món hàng giả tạo đưa vào văn hóa truyền thống của dân tộc Chăm để rồi không ai còn có thể nhận diện đâu là di sản văn hóa thật sự của vương quốc Champa nữa.

3). Chân dung của Ts. Mai Thanh Tuyết

Trong Bingu Champa 8, một số hình ảnh thăm viếng bạn bè và người quen cũng là điều đáng chú ý.

Ai cũng biết, quan hệ với người khác là điều vô cùng cần thiết trong bất cứ xã hội nào. Thế nhưng, quan hệ lúc nào cũng có biên giới của nó, tùy thuộc vào bối cảnh xã hội hay đối tượng mà mình muốn làm quen.

Việc các ông Chế Linh, Lưu Quang Sang và Nguyễn Văn Tỷ đến viếng thăm ông Ts. Mai Thanh Tuyết, một trí thức Việt Nam là một sự kiện tự nhiên mà ai cũng đồng tình. Tiếc rằng, Ts.

Từ trái sang phải: Mai Thanh Tuyết, Nguyễn Văn Tỷ, Chế Linh, Dohamide (?), Lưu Quang Sang

Mai Thanh Tuyết không phải là ân nhân của dân tộc Chăm mà là nhân vật đã từng dùng ngòi bút để vu khống dân tộc Chăm. Trong bài “Chiến Lược TQ Nhằm Biến Tây Nguyên VN Thành Tây Tạng 2” đăng trên tờ Việt Báo ngày 24-3-2009, Ts. Mai Thanh Tuyết, tự xưng là Đệ Nhất Phó Chủ Tịch Đại Việt Quốc Dân Đảng đã tung tin cho rằng “Hiện tại, TQ đã phối hợp một cách gián tiếp với người Chăm (...) để kích động nhu cầu dành lại chủ quyền của vương quốc Champa do một nhóm người Chăm bên Pháp dưới quyền lãnh đạo của một tiến sĩ người Chăm

cổ súy”, nhưng tác giả không đưa ra một dữ kiện nào để chứng minh cho giả thuyết của mình.

Để trả lời cho bài viết này, Pgs. Po Dharma, một vị tiến sĩ người Chăm duy nhất hiện đang định cư tại Pháp, đã viết thư cho Ts. Mai Thanh Tuyết đăng trong Harak Champaka 36 (ra ngày 23-4-2009) để phản đối thái độ vu khống của ông ta mà hậu quả của nó có thể gây tai hại cho mối quan hệ giữa hai dân tộc Chăm-Việt. Từ Công Nhường, nhân danh Tổng Thư Ký của tổ chức IOC, cũng có bài phản đối quan điểm của Ts. Mai Thanh Tuyết và kết luận rằng “những lối hành văn

dựa theo nguồn tin không đáng tin cậy nhằm chụp mũ cộng đồng Chăm một cách vô tội vạ sẽ đưa đến nhiều điều nghi ngờ đáng tiếc” (xem Harak Champaka 36, ngày 24-4-2009).

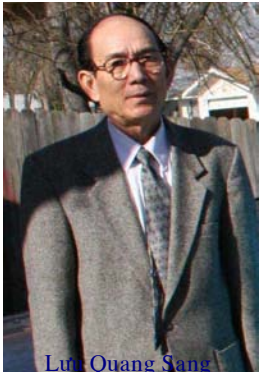
Mặc dù đã có hai bài phản đối, nhưng Ts. Mai Thanh Tuyết chỉ làm ngơ, không đính chính những lời tuyên bố sai lầm của mình. Nay ông Mai Thanh Tuyết lại được một nhóm trí thức người Chăm đến viếng thăm, nhưng không đặt vấn đề gì với ông Mai Thanh Tuyết về nội dung bài viết của ông ta trên tờ Việt Báo. Chính đó là vấn đề mà dân tộc Chăm cần biết tại sao trí thức Chăm lại đi luồn cúi Ts. Mai Thanh Tuyết, một nhân vật đã kết tội dân tộc Chăm một cách vô tội vạ.

Những bài viết trong Bingu Champa 8

Bingu Champa 8 có đăng 3 bài viết và tất cả 3 bài này có nội dung đáng đưa ra để phân tích.

1). Bài phát biểu của ông Lưu Quang Sang

“Vài nét sơ yếu về lịch sử và văn hóa Champa” là bài phát biểu của ông Lưu Quang Sang trong lễ hội Katé được tổ chức vào ngày 17 tháng 10 năm 2009 tại Sacramento, California, Hoa Kỳ, bởi Hội Truyền Thống Văn Hóa Champa, một tổ chức mà hầu hết những thành viên là người Chăm Bà La Môn thuộc tỉnh Ninh Thuận. Tổ chức này khác biệt với Hội Bảo Tồn Văn Hóa Champa có trụ sở đặt tại San Jose, California, Hoa Kỳ, mà đa số thành viên là người Chăm Bà La Môn thuộc tỉnh Bình Thuận. Như vậy, ở Hoa Kỳ chỉ có vài ba chục gia đình người Chăm Bà La Môn mà lại chia thành 2 hội đoàn khác nhau và đối chọi nhau đã nói lên thế nào là thực trạng xã hội của người Chăm tại hải ngoại hôm nay.

Ông Lưu Quang Sang là cựu dân biểu, đại diện cho dân tộc Chăm dưới thời Đệ Nhị Cộng Hòa. Trong bài này, tác giả trình bày sơ qua về lịch sử liên bang của vương quốc Champa, một quốc gia có nền văn minh cao độ nằm ở miền trung Việt Nam bị xóa bỏ trên bản đồ vào năm 1832.

Mặc dù bài viết rất là ngắn gọn, nhưng công trình giới thiệu về lịch sử vương quốc Champa đã có một ý nghĩa lớn đối với dân tộc Champa hôm nay. Điều này chứng tỏ rằng cựu dân biểu Lưu Quang Sang vẫn còn tâm huyết đối với dân tộc Chăm nói riêng và di sản của lịch sử Champa nói chung. Tuy nhiên, độc giả rất ái ngại khi đọc bài này và lại đặt câu hỏi rằng lời phát biểu đẹp đẽ của cựu dân biểu Lưu Quang Sang về di sản lịch sử Champa có song hành với hành động của tác giả đối với dân tộc Chăm hay không? Vì trên thực tế trong cuộc sống, tác giả thường tạo ra các biến cố đáng tiếc, gây ra sự khủng hoảng kéo dài trong lịch sử cận đại của xã hội người Chăm. Đây là một vài thí dụ điển hình.

Ai cũng biết, dưới thời Việt Nam Cộng Hòa, ông dân biểu Lưu Quang Sang chưa hình thành một công trình nào gọi là bổ ích cho dân tộc Chăm ngoài việc tạo ra sự khủng hoảng trong xã hội Chăm đương thời, như việc tranh giành ghế dân biểu với người bạn thân thiết đã đưa xã hội Chăm vào con đường chia rẽ trầm trọng; việc lợi dụng chức vụ dân biểu để nhúng tay vào nội bộ tôn giáo, chia cộng đồng tu sĩ Chăm Bà La Môn thành hai phe nhóm ấu đả lẫn nhau; lợi dụng chân đứng trong chính quyền trung ương ở Sài Gòn để thống trị các vị lãnh đạo người Chăm tại địa phương,

như Thiếu Tá Dương Tấn Sở, Trung Tá Lương Vận, v.v.; việc đào thải những công chức người Chăm không cùng quan điểm để thế vào đó những nhân vật cùng phe nhóm và gia đình của ông ta, v.v.

Khi đặt chân đến xứ Hoa Kỳ, ông ta vẫn tiếp tục đóng vai trò dẫn đường làm phiên hà thêm đến xã hội Chăm, như việc làm rạn nứt tổ chức IOC-Champa ở hải ngoại sau vụ đem bày thịt heo trên bàn tiệc của IOC-Champa có sự hiện diện của nhiều thành viên Chăm Islam; việc ly khai với tổ chức IOC-Champa mà ông ta là thành viên để thành lập riêng một tổ chức khác gọi là Hội Truyền Thống Văn Hóa Champa, kéo theo phong trào bài trừ Chăm Hồi Giáo; việc kiện tụng trước Pháp lý Hoa Kỳ một người ân nhân của ông ta và cũng là một vị sĩ quan cao cấp gốc người Chăm mà dân tộc Chăm xem đó như là nhân vật lãnh đạo tinh thần của họ dưới thời Đế Nhị Cộng Hòa; việc trở tay hoan hô chữ viết Chăm sai lầm của Ban Biên Soạn Sách Chữ Chăm mặc dù ông ta đã hăng hái ký tên trong biên bản Hội Thảo Ngôn Ngữ Chữ Viết Chăm 2006 tại Mã Lai nhằm bảo tồn *Akhar Thrah Chăm* truyền thống; việc quay lưng chống phá Đại Hội Champa 2007 để bàn về số phận hẩm hiu của dân tộc Chăm nhân dịp ngày kỷ niệm 175 năm Champa bị xóa bỏ trên bản đồ mà chính ông ta là sáng lập viên và cũng là phó chủ tịch của ủy ban tổ chức lâm thời, v.v.

Ông Lưu Quang Sang là cựu dân biểu người Chăm, là người đại diện tối cao của cộng đồng Chăm trước 1975. Lại là vị dân biểu không có quan điểm và lập trường rõ rệt để bảo vệ quyền lợi cho người dân Chăm, thế thì làm sao mà xã hội Chăm có thể phát triển và vươn lên như những dân tộc khác được?

Đúng ra, ông Lưu Quang Sang mới là cái gạch nối giữa cộng đồng Chăm khi ông đặt chân lên đất Hoa Kỳ, để làm cho dân tộc này ngày thêm lớn mạnh. Ông ta mới là người đứng ra củng cố ý thức hệ đoàn kết, sẵn sàng chung vai sát cánh cùng tranh đấu một khi danh dự và quyền lợi dân tộc bị đe dọa. Vì rằng ông ta là người có đủ tư cách, khả năng và điều kiện để lãnh đạo xã hội này, từ phong cách và tướng mạo, có học vị và học hàm, có tầm hiểu biết rộng rãi, chưa kể đến bản tính đam mê và nhiệt huyết của ông ta để làm một chút gì cho dân tộc Chăm. Thay vì phải nhận lãnh trọng trách là người đại diện cho dân và đấu tranh vì dân, ông ta lại tự ly khai với vai trò chính yếu của mình để gây ra các biến cố hoàn toàn ngược lại với nguyện vọng của dân, để rồi hôm nay ông ta không còn chân đứng trong quần chúng nhân dân Chăm nữa. Đúng là dân tộc Chăm mất nước lúc nào cũng thiếu may mắn!

2). Bài phát biểu của ông Nguyễn Văn Tỷ

“Nhận định về đời sống của hai cộng đồng dân tộc Chăm tại Hợp Chúng Quốc Hoa Kỳ và Việt Nam” là bài phát biểu của ông Nguyễn Văn Tỷ trong lễ hội Katé tổ chức tại Sacramento, Hoa Kỳ vào ngày 11-10-2009.

Ông Nguyễn Văn Tỷ là một trí thức Chăm đã từng làm chủ nhiệm Ban Biên Soạn Sách Chữ Chăm, một cơ quan nhà nước Việt Nam ra đời sau năm 1975 đã cải biến chữ viết Chăm hoàn toàn ngược lại với chữ Chăm truyền thống, gây ra bao phản ứng trong cộng đồng Chăm trong và ngoài nước hôm nay. Nhân dịp Katé 2009, ông ta được Hội Truyền Thống Văn Hóa Champa mời sang Hoa Kỳ để tham dự ngày văn hóa này.

Bài cảm tưởng của ông Nguyễn Văn Tỷ rất ngắn gọn, hàm chứa nội dung chính yếu đó là kêu gọi dân tộc Chăm phải nên áp dụng chủ trương mà ông ta xem đó như kim chỉ nam nhằm bảo vệ sự sống còn của dân tộc Chăm hôm nay, đó là: Đoàn Kết - Bảo Tồn - Phát Triển.

Nguyễn Văn Tỷ

Dựa vào lý thuyết của UNESCO mà tác giả không cho biết nguồn gốc tư liệu nằm trong hiến chương nào, ông Nguyễn Văn Tỷ cho rằng cột trụ của nền giáo dục trong một xã hội là «học để biết, học để làm, học để sống với nhau, học để tồn tại». Và muốn sống với nhau để được tồn tại, thì phải tôn trọng ba yếu tố sau đây: “Đoàn Kết – Bảo Tồn – Phát Triển”.

Đối với ông Nguyễn Văn Tỷ, ý thức hệ về “Đoàn Kết - Bảo Tồn - Phát Triển” mà ông ta vừa nêu ra là một chủ thuyết mới lạ chưa ai từng biết đến. Chính vì thế ông ta mới chọn cơ hội hiếm có như lễ hội Katé tại Hoa Kỳ để thông tri đến mọi người. Tiếc rằng đây chỉ là “bỏn củ làm lại” mà một số trí thức người Chăm, trong đó có ông ta, thường dùng làm khẩu hiệu gần nửa thế kỷ qua để hàn gắn lại vết thương lở lói của xã hội Chăm, nhưng vết thương này ngày càng lở lói thêm để rồi dân tộc Chăm hôm nay không còn biết tin vào giới trí thức nào, hay giới lãnh đạo người Chăm nào, để áp dụng công thức “Đoàn Kết - Bảo Tồn - Phát Triển” cho hợp tình hợp lý hầu mang lại cho xã hội Chăm một ít thanh bình.

Đứng trên phương diện xã hội mà phân tích, phải nhận rằng dân tộc Chăm là một tập thể rất thật thà, chất phác, có trách nhiệm rất cao về ý thức hệ đoàn kết dân tộc, ý thức hệ bảo tồn di sản văn hóa dân tộc và phát triển môi trường kinh tế dân tộc. Nếu xã hội Chăm hôm nay đang lâm vào con đường thoái hóa như ông Nguyễn Văn Tỷ vừa nêu ra, thì nguyên nhân của sự thoái hóa này không phát xuất từ bản chất của dân tộc Chăm mà là từ bản chất của một vài trí thức Chăm mà dân tộc Chăm thừa biết họ là ai. Người lúc nào cũng hô hào khẩu hiệu đoàn kết dân tộc nhưng chính họ là người không bao giờ chấp nhận đoàn kết với ai cả; lúc nào cũng hô hào khẩu hiệu bảo tồn di sản văn hóa Champa, nhưng chính họ lại góp tay vào việc phá hoại di sản văn hóa này; lúc nào cũng hô hào khẩu hiệu phát triển kinh tế để né tránh nạn nghèo đói, nhưng chính họ lại là người lâm vào cảnh nghèo đói hơn ai cả. Từ những việc này, độc giả đặt nghi vấn rằng ông Nguyễn Văn Tỷ là người đứng ra kêu gọi dân tộc Chăm phải ý thức đến “Đoàn Kết - Bảo Tồn - Phát Triển” nhưng bản thân của ông ta có hành động đúng như lý thuyết mà ông ta đã đưa ra hay không? Đây là vấn đề trọng tâm mà chúng tôi muốn đưa ra để phân tích.

a). Chủ thuyết đoàn kết

Trong kỳ tranh cử chức dân biểu dưới thời Đệ Nhị Cộng Hòa, cộng đồng trí thức người Chăm trong đó có ông Nguyễn Văn Tỷ và ông Lưu Quang Sang đồng tình đề cử ông Dương Tấn Thi là ứng cử viên duy nhất để bảo đảm cho sự đoàn kết của tầng lớp trí thức người Chăm. Thế thì tại sao ông Nguyễn Văn Tỷ không tôn trọng lời hứa của mình rồi lại theo ông Lưu Quang Sang tạo thành nhóm thứ hai đối chọi với ứng cử viên Dương Tấn Thi, gây ra sự chia rẽ trầm trọng kéo dài trong xã

hội cho đến hôm nay. Nếu thật sự ông Nguyễn Văn Tỷ có trách nhiệm cao về ý thức hệ đoàn kết, thì ông ta không thể hành động như vậy. Thế thì chủ thuyết đoàn kết mà tác giả vừa nêu ra có chăng chỉ là một lý thuyết kể ra nghe cho vui mà thôi.

Vào năm 2006, Po Dharma đứng ra tổ chức một hội thảo quốc tế về Ngôn Ngữ Chữ Viết Chăm tại Kuala Lumpur để tìm đâu là nguyên nhân của sự sai lầm trong sách giáo trình của Ban Biên Soạn Sách Chữ Chăm. Hội thảo tập trung 14 đại biểu dân tộc Chăm trong đó có, Nguyễn Văn Tỷ, Po Dharma, Lưu Quang Sang, Quảng Văn Đại, Thuận Ngọc Liêm, Sử Thị Thu Trang, Phú Văn Hãn, Báo Thị Hoa, Thành Phú Bá, Thành Phần, Lộ Minh Trại, Dominique Nguyễn, Trương Văn Món, Abd. Karim (Lộ Trung Cân).

Kết quả của hội thảo, tất cả đại biểu Chăm, trong đó có ông Nguyễn Văn Tỷ, chấp nhận ký vào biên bản nhằm kêu gọi nhà nước Việt Nam giúp đỡ để chỉnh lý lại sách giáo trình của Ban Biên Soạn. Khi trở về Việt Nam, ông Nguyễn Văn Tỷ quên đi “chủ thuyết đoàn kết” và lật ngược thế cờ cho rằng ông ta bị bó buộc để ký vào biên bản, thành vậy ông ta từ chối giải quyết vấn đề phục hồi ngôn ngữ chữ viết Chăm truyền thống mà Hội Thảo đã đưa ra. Thái độ này đã cho độc giả đánh giá ngay ông Nguyễn Văn Tỷ đã bỏ rơi tình đoàn kết với trí thức Chăm tham gia hội thảo để bảo vệ cho quyền lợi riêng tư của ông ta mà thôi. Thế thì lời kêu gọi đoàn kết của ông ta ở đây chỉ là món hàng giả, là thứ đoàn kết một chiều, có nghĩa là “mọi người phải có bốn phần và nghĩa vụ đến đoàn kết với ông ta, còn ông ta có đoàn kết với mọi người hay không, thì đó là chuyện khác”.

b). Chủ thuyết Bảo tồn

Bảo tồn là gìn giữ những cái quý giá có từ lâu đời cho khỏi thất thoát. Chỉ cần nêu ra vấn đề khủng hoảng trong ngôn ngữ và chữ viết Chăm, độc giả có thể hiểu rõ thế nào là sự mâu thuẫn trong ý thức hệ “bảo tồn” mà Nguyễn Văn Tỷ đã nêu ra.

Trong bài phát biểu này, ông Nguyễn Văn Tỷ cho rằng:

«Việc cần thiết hôm nay là chúng ta phải có giải pháp Bảo Tồn Ngôn Ngữ và Chữ Viết Dân Tộc, vì tiếng Chăm còn thì người Chăm còn, tiếng Chăm mất thì người Chăm mất».

Phải chăng đây chỉ là lời khuyên mang tích cách lừa đảo dân tộc Chăm? Vì chính ông ta là người chủ trương phá hủy di sản ngôn ngữ và chữ viết Chăm bằng cách cải biến chữ Chăm truyền thống mà ông ta cho đó là loại chữ “thiếu khoa học” (xem *Tagalau* 1, 2000, trang 183-194), trở thành một hệ thống chữ Chăm lai căng gọi là chữ Chăm của Ban Biên Soạn để đưa vào giảng dạy trong trường lớp, làm đảo lộn cả một hệ thống chữ viết Chăm truyền thống lưu hành từ thời Po Romé, để rồi dân tộc Chăm hôm nay chỉ có một tiếng nói nhưng có hai kiểu chữ viết khác nhau.

Trên nguyên tắc, thay đổi hệ thống của một ngôn ngữ chữ viết là phá vỡ cấu trúc cơ bản của nó. Việc thay đổi hệ thống chữ viết Chăm có nghĩa là “phá hoại chữ viết Chăm” chứ không phải là “bảo tồn chữ viết Chăm” nữa. Ông Nguyễn Văn Tỷ là người tham gia vào công tác cải biến chữ Chăm, hôm nay ông Nguyễn Văn Tỷ lại cố sù ý cho việc bảo tồn di sản ngôn ngữ này, đây có phải là sự mâu thuẫn nội tại của tác giả hay không!

Tóm lại, người trực tiếp phá hoại ngôn ngữ chữ viết Chăm không ai khác, mà chính là người Chăm thuộc Ban Biên Soạn Sách Chữ Chăm. Trường hợp này rất đúng với câu châm ngôn thâm thúy của người Chăm mà ông Nguyễn Văn Tỷ đã đưa ra ở cuối bài viết của ông ta (!) :

*“Ôh thei ngak di drei ô hai
Ta muk di ha tai drei ngak di drei.”*

Hai câu châm ngôn trên đây mắc 4 lỗi chính tả, thành vậy độc giả không thể hiểu được nội dung của nó. Muốn viết đúng từ và đúng nghĩa câu châm ngôn trên đây thì phải viết như sau :

*“Oh thei ngap di drei o hai
Tamuh di hatai drei ngap di drei.”*

Và tôi tạm dịch ra tiếng Việt, như sau:

*“Chẳng ai làm hại mình đâu
Tâm mình sanh sự, mình lại hại mình.”*

Chỉ chép lại hai câu châm ngôn bằng tiếng Chăm, ông Nguyễn Văn Tỷ đã không cố gắng bảo tồn di sản ngôn ngữ chữ viết Chăm để mắc 4 lỗi chính tả (xem từ bôi đen), thế nhưng ông ta lại kêu gọi bà con Chăm phải bảo tồn ngôn ngữ chữ viết Chăm. Chính đó là mới là vấn đề cần đưa ra để suy ngẫm.

c). Chủ thuyết phát triển

Về chủ thuyết phát triển, ông Nguyễn Văn Tỷ viết một câu ngắn gọn: “Nếu tồn tại mà không phát triển được thì chỉ tồn tại như một dân tộc bần cùng”.

Phát triển là chủ đề quá rộng rãi bao gồm nhiều khía cạnh: Phát triển kinh tế, phát triển văn hóa, phát triển xã hội, v.v.

Về mặt kinh tế, phải công nhận rằng dân tộc Chăm là tập thể có đầu óc đầy sáng tạo. Mặc dù nhà nước Xã Hội Chủ Nghĩa đã tước đoạt toàn diện đất đai và tài sản của họ sau năm 1975, phá tan cả cơ cấu tổ chức nông nghiệp và lâm nghiệp của họ, kinh tế của họ hoàn toàn bị bao vây bằng cách đưa hàng trăm ngàn người Kinh vào khu vực của họ, nhưng dân tộc Chăm tự phát triển môi trường nhân sinh của họ với tất cả ý chí cần cù và kiên nhẫn để tìm chén cơm sống qua ngày và hôm nay họ không lâm vào cảnh nghèo đói như một số dân tộc khác trong nước.

Nếu muốn cho dân tộc Chăm phát triển thêm về mặt kinh tế, người Chăm không cần ông Nguyễn Văn Tỷ giúp họ công thức phát triển kinh tế mà chỉ mong tác giả này đấu tranh để nhà cầm quyền hiện nay trao trả lại đất đai của dân tộc Chăm mà nhà nước Việt Nam đã trưng dụng. Chính đó là chìa khóa để phát triển kinh tế cho dân tộc Chăm.

Chính vì thích khuyên dạy người Chăm về bài học kinh tế, một số người Chăm cho rằng ông Nguyễn Văn Tỷ nên tự học làm kinh tế cho bản thân, vì ông là người nằm trong dạng nghèo, chứ đừng đi chỉ dẫn người Chăm phương cách làm giàu.

Nếu bàn về mặt phát triển văn hóa và xã hội Chăm, thì lời kêu gọi của ông Nguyễn Văn Tỷ cũng đáng đưa ra để suy ngẫm.

Ai cũng biết, sự chậm tiến của xã hội Chăm hôm nay không phát xuất từ bản chất của dân tộc Chăm mà là từ sự nhận diện sai lầm của một số trí thức và tầng lớp lãnh đạo người Chăm về

định mệnh của sự sống còn của dân tộc này, từ sai lầm về ý thức hệ đoàn kết, yếu tố văn hóa và lịch sử cho đến sai lầm trong cách hành động cho dân tộc.

Do sai lầm trên các ý thức hệ này, người Chăm không nhận diện được đâu là nguồn gốc dân tộc của họ và không chấp nhận đảm trách nghĩa vụ và bổn phận trước lịch sử của họ nữa. Kể từ đó, mỗi cá nhân tự hành động theo kiểu cách riêng tư của mình. Bằng chứng cụ thể là, người bảo vệ ngôn ngữ lại đi phá hoại “ngôn ngữ”. Người kêu gọi đoàn kết lại là người “chia rẽ”. Người bảo tồn văn hóa chẳng định nghĩa được “văn hóa” là gì? Người bảo vệ truyền thống lại đi hành động ngược lại với “truyền thống”. Người bảo tồn nghệ thuật chỉ biết đam mê nghệ thuật mà không biết đâu là nguồn gốc của “nghệ thuật”. Người thiết kế Chính Phủ Champa Lưu Vong, nhưng không biết tìm đâu cho ra thành viên để thành lập nội các, v.v.

Xã hội Chăm chỉ có thể phát triển khi sự nghịch lý trên đây không còn nữa. Muốn cho sự nghịch lý này không còn, người Chăm phải biết khép mình vào qui ước chung: Chấp nhận họ là dân tộc mất nước, nhưng không bao giờ chấp nhận họ là người vong thân.

3). Tên gọi các làng Chăm Tỉnh Ninh Thuận

Đây bài viết của tác giả Vija Nhân đã đăng trên trang web nguocham.com. Mục tiêu của bài viết là góp phần giới thiệu làng mạc của người Chăm ở tỉnh Ninh Thuận. Đây là điều rất đáng quý. Tiếc rằng bài này viết sai chính tả hầu hết các tên gọi của làng Chăm. Sự sai lầm này có thể để lại di hại cho di sản ngôn ngữ và chữ viết Chăm.

Điều đáng nói ở đây không phải là tác giả viết bài này mà là vai trò của Bingu Champa. Là một tờ báo có mục tiêu bảo tồn Văn Hóa và Nghệ Thuật Champa, thì ít ra ban biên tập phải kiểm chứng lại nội dung bài viết trước khi đưa ra phổ biến. Nếu không Bingu Champa chỉ là cơ quan làm lung lay thêm yếu tố văn hóa và nghệ thuật Champa hơn là bảo tồn cho di sản tinh thần này.

Thà không góp chút gì cho văn hóa của dân tộc còn hơn là tiếp tay phổ biến những yếu tố văn hóa sai lầm của vương quốc Champa đến cho mọi người.

Dưới đây là cách viết lại cho đúng các tên gọi Chăm trong bài của tác giả Vija Nhân :

Tác giả Vija Nhân	Viết đúng lại
Palei Bhar RiYa	Palei Bal Riya (𑄢𑄰𑄢𑄰 𑄠𑄢𑄰 𑄢𑄰𑄢𑄰) ¹
RiJa NuGar	Rija Nagar (𑄢𑄰𑄢𑄰 𑄢𑄰𑄢𑄰)
Ôn Kadhar	Ong Kadhar (𑄢𑄰𑄢𑄰 𑄢𑄰𑄢𑄰)
Ppo Bir Thun	Po Binthuer (𑄢𑄰𑄢𑄰 𑄠𑄢𑄰𑄢𑄰)
Pamblap A Lhak	Pa-mblap Klak (𑄢𑄰𑄢𑄰𑄢𑄰 𑄢𑄰𑄢𑄰)
Li-khak/Lakhak	Likhah (𑄢𑄰𑄢𑄰𑄢𑄰)
Thang gih	Thang Magik (𑄢𑄰𑄢𑄰 𑄢𑄰𑄢𑄰)
On Ha Kem	Ong Hakem (𑄢𑄰𑄢𑄰 𑄢𑄰𑄢𑄰)

¹ *Akhar Thrah Cam* trong bài này là viết nguyên theo *Akhar Thrah Cam* truyền thống còn được lưu lại trong văn bản Panduranga. Nghĩa là, nhiều từ không có “balau” (dù là kết từ).

Palei TaBhông	Palei Tabeng (ဂေါ် ဝတ်)
HaLaw Ppo Klonggirai	Hahlau Po Klaong Girai (ဂေါ် ခတ် ရှင် ကိရိ)
Palei Bhauh Thong	Palei Baoh Deng (ဂေါ် ခတ် ဖွ)
Palei Blang KaCak	Palei Mblang Kacak (ဂေါ် မွဲ ကက)
Palei Bhauh ĐàNà	Palei Baoh Dana (ဂေါ် ခတ် ဖွ)
Palei Bhauh BiNi	Palei Baoh Bini (ဂေါ် ခတ် ဖိဝိ)
Pobac	Po Bac (ခတ် ဝတ်)
Muk Pjaw	Muk Pajau (မုက ဝတ်)
Ôn MưDhun	Ong Maduen (ဝံ မာဒွေ)
Pô dhia	Po Adhia (ခတ် သွာ)
Pô Xah	Po Sah (ခတ် ဝတ်)
Palei Jà	Palei Dara (ဂေါ် ဖွ)
Palei Hamutaran	Palei Hamu Tanran (ဂေါ် ဝတ် ဝတ်)
Palei Thun	Palei Thuer (ဂေါ် ဝတ်)
PôRômê	Po Romé (ခတ် ဝတ်)
Palei PaBhar	Palei Pabhar (ဂေါ် ဝတ်)
Palei Plao/Pablo	Palei Palao (ဂေါ် ဝတ်)
Palei Bông Con	Palei Bal Caong (ဂေါ် ဝတ် ဝတ်)
Palei Ia Li U	Palei Aia Li-u (ဂေါ် သွာ ကိ)
Rạk	Kraik (ခတ်)
Bhum Kwei	Bhum Kawei (ဖွံ ကတ်)
đam dhar	Ndam dar (ဖွံ ဖွ)
Po Klong Cal	Po Klaong Can (ခတ် ရှင် ဝတ်)
Palei CaKlaing	Palei Caklaing (ဂေါ် ဝတ်)
Palei Cwak PaTih	Palei Cuah Patih (ဂေါ် ဝတ် ဝတ်)
Bhum Adhei	Bhum adei (ဖွံ သွာ)
bei bhong	habei bhong (ဂေါ် ဝတ်)
tam kai yamưn	tamkai yaman (ဝတ် ဝတ်)
Palei PaTuh	Palei Patuh (ဂေါ် ဝတ်)

Thỉnh nguyện thư Kêu gọi cứu vớt cuộc sống của con em dân tộc bản địa Champa tại Campuchia và Việt Nam

Đây là thỉnh nguyện thư viết bằng tiếng Anh của IOC-Champa gửi cho UNICEF và UNESCO cũng như một số cơ quan phi chính phủ hoạt động dưới lá cờ của Liên Hợp Quốc nhằm kêu gọi sự hỗ trợ cho chương trình giáo dục dành cho con em dân tộc bản địa Champa tại Campuchia và Việt Nam. Ba chương trình mà IOC-Champa yêu cầu, đó là:

Musa Porome
Chủ tịch IOC-Champa

- 1). Xây dựng cơ sở giáo dục và cung cấp vật liệu văn phòng phẩm dành cho con em bản địa Champa
- 2). Trợ giúp tài chính qua chương trình học bổng dành cho các em Champa có khả năng để được tiếp tục tiến thân trong các trường cao đẳng và đại học
- 3). Phát triển chương trình xóa đói giảm nghèo để nâng cao đời sống của dân tộc bản địa Champa.

LETTER OF APPEAL TO SAVE THE LIFE OF THE CHILDREN OF THE INDIGENOUS CHAMPA IN VIETNAM & CAMBODIA

History records the existence of Champa, a once glorious Kingdom that appeared during the late second century and went on to attain a high level of civilization. At the height of its cultural flowering, its territory stretched over the coastal plains and central highlands of present-day Vietnam. For more than 175 years the Kingdom of Champa has disappeared from the world map. Despite this, Its ancient towns still remain at large. In 1999 UNESCO has recognized it as part of the world's oldest heritage.

After several centuries of glory, Champa began to face military and other pressures from its northern neighbor Dai-Viet (present-day Vietnam). Champa was forced to surrender its legacy to the Vietnamese and was completely erased from the world map in 1832.

Today, all that remains of this ancient Kingdom are various archaeological sites and two population groups: The approximately 700,000 Highlanders of central Vietnam and the approximately 130,000 Cham living in several regions in Binh Thuan and Ninh Thuan provinces (central Vietnam); Chau Doc, Ho Chi Minh city, and Tay Ninh provinces (southern Vietnam), this does not include the estimated 500,000 Cham who migrated to Cambodia to avoid the ongoing Vietnamization programs directed against them since their incorporation into Dai-Viet, and being massacred since the 15th century after Vijaya (former state of Champa) was concurred by Dai-Viet

in 1471. Those Champa people who survived were classified as aliens unprotected by any law and with no rights of ownership or to practice their traditional religion and culture.

After the fall of the Indochina peninsula to the communists in 1975, the Champa people were again caught up in the destabilizing whirlwinds of destruction. A large population of the Cham living in Cambodia were also persecuted and massacred by the Khmer Rouge before 1975 while about 800,000 indigenous Champa living on their traditional lands in Vietnam became proletarians reduced to a precarious existence due to the official policy of land confiscation and non-respect for private possessions. Given their traditional source of income, farming and forestry, the loss of their land reduce them to such a level of poverty that it is almost impossible for them to buy sufficient food and pay for their medical bills.

INTERNATIONAL OFFICE OF CHAMPA
P.O. Box 60577, IRVINE, CA 92602, USA

BOARD OF ADVISORS

Chair/Ad. Mr. Carl Leach
408.937.7736
Deputy Mr. Phan S. Thien
855.484.8410
Secretary Mr. Au Tai
au.tai@ioc-campa.com
714.519.6400

EXECUTIVE COMMITTEE

President Mr. Masa Furuta
masa@ioc-campa.net
714.334.6982
Vice President Mr. Robin Allen
robin@ioc-campa.com
(408) 300-0465
Treasurer Mr. Kevin Champa
kuchampa@ioc-campa.com
(408) 735-3390
Asst. Treasurer Mr. Sarah Kieu
sarah@ioc-campa.com
(408) 357-6596
Sec. General Mr. Saan Ta
saanta@ioc-campa.com
(408) 351-8234
Asst. to Sec. General
Mr. Kim Thuan
kimthuan@ioc-campa.com
(408) 319-6688

LETTER OF APPEAL TO SAVE THE LIFE OF THE CHILDREN OF THE INDIGENOUS CHAMPA IN VIETNAM & CAMBODIA

History records the existence of Champa, a once glorious Kingdom that appeared during the late second century and went on to attain a high level of civilization. At the height of its cultural flowering, its territory stretched over the coastal plains and central highlands of present-day Vietnam. For more than 175 years the Kingdom of Champa has disappeared from the world map. Despite this, its ancient towns still remain at large. In 1999 UNESCO has recognized it as part of the world's oldest heritage.

After several centuries of glory, Champa began to face military and other pressures from its northern neighbor Dai-Viet (present-day Vietnam). Champa was forced to surrender its legacy to the Vietnamese and was completely erased from the world map in 1832.

Today, all that remains of this ancient Kingdom are various archaeological sites and two population groups: The approximately 700,000 Highlanders of central Vietnam and the approximately 130,000 Cham living in several regions in Binh Thuan and Ninh Thuan provinces (central Vietnam); Chau Doc, Ho Chi Minh city, and Tay Ninh provinces (southern Vietnam), this does not include the estimated 500,000 Cham who migrated to Cambodia to avoid the ongoing Vietnamization programs directed against them since their incorporation into Dai-Viet, and being massacred since the 15th century after Vijaya (former state of Champa) was conquered by Dai-Viet in 1471. Those Champa people who survived were classified as aliens unprotected by any law and with no rights of ownership or to practice their traditional religion and culture.

After the fall of the Indochina peninsula to the communists in 1975, the Champa people were again caught up in the destabilizing whirlwinds of destruction. A large population of the Cham living in Cambodia were also persecuted and massacred by the Khmer Rouge before 1975 while about 800,000 indigenous Champa living on their traditional lands in Vietnam became proletarians reduced to a precarious existence due to the official policy of land confiscation and non-respect for private possessions. Given their traditional source of income, farming and forestry, the loss of their land reduce them to such a level of poverty that it is almost impossible for them to buy sufficient food and pay for their medical bills.

Thỉnh nguyện thư

unfortunate children and to provide them with a chance to go to school and help educate them on today's high technology through the program "Blot Out the Hunger and Reduce Poverty" in Cambodia and Vietnam. Unfortunately, this aid nor the program never reached the indigenous Champa community, a community that obviously needed it the most.

In fact, the clear differences in the quality of the life and education between the majority Vietnamese community and the minority indigenous Champa community often led to violence. This tension was revealed in 1955 when the minority peoples in the central highlands rose up and such tension still exist.

Given their current reality, the people of Champa have been unable to find a solution to their ongoing poverty, lack of access to modern education and slow destruction of their culture heritage. In response, several Champa living in the Diaspora met in 1988 to establish the International Office of Champa (IOC-Campa) and pledge to join hands for over 20 years to do their

Caught up in the resulting cycle of poverty, many Champa parents cannot afford to send their children to school. As a result, many of them are growing up illiterate, uneducated, and unable to make any useful contribution to their communities and the larger society. Many of those who do manage to complete elementary and high school find themselves forced to return to the village to work the land. The circumstances of Ninh Thuan's children illustrate this harsh reality. According to the local education center, out of every 800 children registered for school, only 50 of their families can afford to send them to school. Research shows that literacy skills have the power to transform individual lives and communities. People lacking access to education are often the most disadvantaged and marginalized populations.

After 1975, everyone acknowledged that UNESCO, UNICEF and some other NGOs are sending aid to the Vietnamese and Cambodia government to help save

best to preserve their traditional, history, civilization, and heritage by organizing seminars, publishing books and magazines, and establishing a website (WWW.champaka.org) to keep people informed. Due to financial problems, however, our efforts have not progressed as we had envisioned. Therefore, we would like to explore the possibility of working with a United Nations-affiliated organization to obtain the necessary financial and other aid needed to resolve the following problems facing our community:

1. Installing basic education from elementary and up, through the help of buying school supplies for the needy indigenous Champa.
2. Establishing scholarships programs to allow the indigenous Champa the opportunity to pursue higher-level education.
3. Prevent hunger and improve poverty lines so that the unfortunate indigenous Champa can have a better way of life.

IOC-Champa seeks to preserve the Champa people's traditional culture while educating them so that they can make meaningful contributions to the mainstream society in whichever country they happen to live. We are asking you to help us in this task and will provide your office with whatever information you may need to make an informed decision. Please contact us at:

IOC-Campa
Po Box # 60577
Irvine, California 92602. USA
ATTN: Mr. Musa Porome
President, IOC-Campa

Thank you for your time, and may GOD grant peace be upon you.

Musa Porome
President, IOC-Campa

Qui chế Champaka

Champaka là một tổ chức khoa học chuyên về lịch sử và nền văn minh Champa, có trụ sở đặt tại Cộng Hòa Pháp. Champaka cũng là thành viên của hội IOC-Champa.

Harak Champaka và Web WWW.Champaka.Org là cơ quan ngôn luận của nhóm Champaka

Những bài đăng trong tập san Champaka, Harak Champaka hay WWW.Champaka.Org không tiêu biểu cho quan điểm hay lập trường của nhóm Champaka và IOC-Champa. Mỗi tác giả phải chịu trách nhiệm hoàn toàn về quan điểm cũng như mức độ chính xác trong nội dung của bài mình.

Các cơ quan ngôn luận trên thế giới có quyền đăng tải lại những hình ảnh và bài viết đã ấn hành trong Champaka mà không cần xin phép, nhưng phải ghi nguồn tư liệu: Harak Champaka hay www.champaka.org